

PŘÍBĚH NOCI PŘEDVÁNOČNÍ

na motivy Vánoční koledy Charlese Dickense

Vincent Škudla

Hubert Skrbela

Hospodyně Malwina

Sousedka Anděla

Úředník Matěj

Synovec Albert

Strážce Vánoc minulých

Strážce Vánoc současných

Strážce Vánoc budoucích

Vedoucí koledníků Kristiánka

Koledníci

Malý Vinc

Posměváčci

ANDĚLA

(Malwina zametá před domem, když k ní přijde Anděla z nákupu)

ANDĚLA Dobrý den, paní Malwino! Jak se dnes máte! Na trhu dnes mají rozinky sladké jako med. Už jste byla nakoupit?

MALWINA Páni Anděla, den dobrý. No, byl by dobrý, dyby pán Škudla od sameho rana nehromoval: Malwino, to... Malwino, tamto... A dobra Malwina skače. Nevim, kera ina by to s nim vydržela.

ANDĚLA Máte těžkou službu. I maminka Matěje, co je u pana Škudly písařem, mi před časem říkala, jak je Matěj celé dny v práci, ale peněz moc nevydělá. Jenže co se dá dělat? Takového mladíčka jako je on, málokde zaměstnají.

MALWINA *(pokyvuje, zatímco Anděla mluví)* Pán Matěj je dobrý člověk a spolehlivý pracovník, pán Škudla si ho snad ani nevyslouží.

(kolem projdou koledníci s písničkou, Anděla i Malwina se na ně mile a zasněně zadívají)

ANDĚLA Mám ráda ten předvánoční čas. Koledy, pečení... lidi jsou tak nějak vřelejší, milejší.

MALWINA Jake zlate děťulence. *(líbezně se usmívá, ale pak se zamračí)* Jen aby nezvonili aj u nas, pán Škudla by ich hnal za dva kopce. *(zahrozí pěstí)* Rzika: Vanoc to enem chce z lidi dostat penize.

ANDĚLA Ále co, však peníze si ještě nikdo do hrobu nevzal a když můžou pomoci k tomu, aby člověk jinému udělal radost, mělo by se to využít. *(volá na koledníky)* Hej, koledníci! Pojdte k nám na trochu teplého čaje! Nashledanou, paní Malwino. *(koledníci se seběhnou k Anděle a společně odchází)*

MALWINA Koledy, vanočka, darky... *(zavrtí hlavou a dál zametá)* Kedy ja sem měla naposledy take Vanoc? Dysi u nas v Brzegu Dolnym to byl krasny Vanoc. To už je ale letu... *(zasní se)*

(z domu se ozve volání)

ŠKUDLA Malwino!!!

(Malwina sebou trhne)

MALWINA Už, už, pán Škudla. *(vykasá sukni a běží)*

ŠKUDLA

(Malwina rozhrne závěsy a urovnává je, na zdi opráší obrázek Skrbely, Škudla sedí v křesle)

MALWINA Pán Škudla, kery by to byl řek, že už je to sedum roku, co je pán Skrbela v Panu.

ŠKUDLA *(nevrle zamručí)*

(Malwina dál uklízí a taky si vede svou)

MALWINA Dobry Pan mi odpusť *(pokřičuje se)*, ale nebyl to dobrý člověk. Necitlivy a chladny jako kameň, jiskerka dobra z něho nešlehla. **(ŠKUDLA: Nevyšlehla.)**

- ŠKUDLA** *(otočí stránku knihy a zase nevrle zamručí)*
- MALWINA** Lidi by sedřel na kožu, jen aby mu nezustali ani cent dluhem. Taky to byl lakomec.
- ŠKUDLA** *(vzdychne a zase nevrle zamručí)*
- MALWINA** Ja ani nedivim, že iny s nim v obchodě nevydrzel (**ŠKUDLA**: Nevydržel.) než vy *(se Škudlou to ani nehne)*.
- ŠKUDLA** *(zamručí, dál si hledí svého)*
- MALWINA** Beztak je teď v pekle.
- ŠKUDLA** Hm...
- MALWINA** Mněl byste mu zajít na hrob. Svičku zapalít. Pomodlit za jeho černu dušu. Beztak ma hrob zastrčeny v rohu hrzbitova a žaden k němu nezajde.
- ŠKUDLA** *(mručí)*
- MALWINA** Pán Škudla, přeci byste před Vanoc mohl udělat jeden dobry skutek.
- ŠKUDLA** A to není dobrý skutek, že vám platím, zatímco vy tu jen mluvíte a mluvíte? Jak já k tomu přijdu? Zaměstnávám vás jako hospodyní ne jako obrovské zhmotněné svědomí.
- MALWINA** *(bojovně ruce v bok)* No, však jak rzykam chladny jak ten šutrak v potoce. Du na trh. *(odejde)*
- (Škudla si dál dělá svou práci jakoby nic)*

KOLEDNÍCI

(ozve se zvonek)

ŠKUDLA *(nevrle)* Dále! *(znovu zvonek)* No tak u všech čertů vstupte, když už na nás zvoníte!

(vejdou koledníci s čepicemi v rukách)

KRISTIÁNKA Dobrý den přejeme! Přišli jsme vám zazpívat.

ŠKUDLA *(zvedne lenivě oko)* Zazpívat?

KRISTIÁNKA Ano, zazpívat. Koledujeme na dárky pro opuštěné děti. Přispějete taky?

ŠKUDLA Opuštěné děti?

KRISTIÁNKA Ano, když každý z města přispěje aspoň skromným centem, budou pro ně Vánoce o něco radostnější.

ŠKUDLA A on už sirotčinec svaté Hedviky nefunguje?

KRISTIÁNKA Ale ano, funguje. *(překvapeně)*

ŠKUDLA A vychovatel Josef už nemá na skříni tu rákosku?

KRISTIÁNKA Ale ano, má. *(sklesle)*

ŠKUDLA A děti už nedostávají k jídlu zbytky chleba z pekárny?

KRISTIÁNKA Ale ano, dostávají. *(ještě víc sklesle)*

ŠKUDLA No tak...? Proč bych tedy já měl ještě na něco přispívat, když je o všechno postaráno?

KRISTIÁNKA No, ale... *(v šoku)*

ŠKUDLA Peníze, na které si poctivě vydělám byste ze mně chtěli vytáhnout? *(pomalu vstává z křesla)* Abyste někomu mohli koupit radost? Co moje radost? Budu já potěšený, když mě připravíte o peníze?

KRISTIÁNKA *(pomalu couvá, ostatní se schovávají za ni)* Já... To přece... No... Nechtěla jsem...

ŠKUDLA A co jsi chtěla? Rozzlobit mě? *(malí koledníci utečou)*

KRISTIÁNKA Ne, nezlobte se. Nashledanou. *(otočí se a běží pryč, ve dveřích vrazí do Malwiny)*

(Škudla si zase pomalu sedne do křesla, dělá jakoby nic)

MALWINA *(chvíli kouká na Škudlu, ohlíží se, pak dá ruce v bok)* Páne Škudla, vy ste vyhodil koledníky?

ŠKUDLA *(líně)* Nevyhodil, šli sami.

(Malwina zavrtí hlavou, za ní nakukuje do dveří písař Matěj)

MATĚJ

MATĚJ *(nervózně)* Pane Škudlo, chtěl jsem se zeptat... myslíte, že bych mohl... ehm...

ŠKUDLA No tak, Matěji, jde vám to jak psovi pastva.

MATĚJ *(naprázdno polkne)* Pane Škudlo...

ŠKUDLA Chcete se zeptat, jestli už můžete jít domů, když je zítra ten Štědrý den.

MATĚJ *(oddechne si)* Ano, pane. A taky...

ŠKUDLA A taky, jestli si zítra můžete vzít volno a strávit den s rodinou.

MATĚJ *(s úlevou)* Ano, chtěl jsem vás požádat o volno.

ŠKUDLA Proč byste nežádal, vždyť přece na Vánoce chtějí být všichni s rodinou. A jistě si taky myslíte, že papíry vám odtud neutečou a práce na vás počká. *(Matěj nesměle přikyvuje.)* A jistě vám taky přijde správné, že i já svou práci zastavím, protože nebudu mít uložené účty od vás. Že ztratím celý den čekáním na to, až si užijete volno s rodinou, až se nabažíte vánoční nálady, až se vrátíte ke své povinnosti.

MATĚJ Ale, pane Škudlo, vždyť jsou Vánoce a jde jen o jediný den.

ŠKUDLA *(zvýší hlas)* No a co že jsou Vánoce!? Je to den jako každý jiný. Den, kdy můj jediný zaměstnanec zanedbá svou povinnost, ke které se uvázal ve

smlouvě! Zmizte, Matěji! Pozitří vás chci vidět tady! A to zítřejší volno nahradíte!

MATĚJ Děkuju, pane Škudlo, pozitří ráno budu tady. Děkuju moc. Požehnané Vánoce vám přeji.

(Škudla se při přání zamračí, pomalu se zvedá, Matěj nečeká a uteče)

ŠKUDLA Vánoce. *(lehce si odplivne)* Pořád to někdo musí připomínat.

(přijde Malwina, donese Škudlovi čaj)

MALWINA Pán Škudla, proč vy musíte byt taky morous? Dyž už nemate rad Vanoc, aspoň je nekazujte (**ŠKUDLA**: Nekažte.) inym lidem.

ŠKUDLA *(zase mručí)*

MALWINA *(Malwina si jede svoje)* Mně, Matějovi, pošťakovi, co ste mu dveřma przytlačil (**ŠKUDLA**: Přibouchnul.) nos, dyž vam chtěl poprzat pěkne svatky...

ŠKUDLA *(skočí ji do řeči)* Už jste skončila?

MALWINA *(nadechne se, dá ruce v bok, pak vydechne)* Ne, nevim, kera ina by se o vas postarala, dybych to ja s vama skonovala. *(bojovně odejde)*

ŠKUDLA *(skloní se zase k práci, mrmlá si pro sebe)* Hospodyně hubatá, nevděčná, až by ji ty její řeči jednou připravily o jazyk.

ALBERT

MALWINA *(stále v bojovné náladě nakráčí do dveří)* Przyšel za vámi synovec Albert.

ALBERT *(veselý, usměvavý, vejde do dveří)* Bud' zdráv, strýčku.

ŠKUDLA Také tě zdravím, Alberte. Co to, že sis udělal čas na svého starého strýce?

ALBERT Ale strýčku, děláte, jako kdybych za vámi přišel jednou do roka. A přitom se stavuji pokaždé, co mám cestu do města, zato vy jste u mě nebyl už kolik roků.

ŠKUDLA Nebyl, nemám čas na návštěvy.

ALBERT Moji ženu ani neznáte, ani na naši svatbu jste nechtěl přijít.

ŠKUDLA A vzali jste se? Vzali. No tak...? Moje nepřítomnost vám v tom nezabránila.

ALBERT Vidíte, strýčku, a stejně mě to mrzí, že tak důležitý den mého života neprožijete se mnou.

ŠKUDLA A teď jsi mi za to přišel vyčinit?

ALBERT *(zasměje se)* Ale ne, přišel jsem vás pozvat na Hod Boží na oběd.

ŠKUDLA Nemám čas *(odsekne a skloní hlavu k práci)*.

ALBERT *(zasměje se ještě více)* Na Hod Boží přece nikdo nepracuje, jsou Vánoce a ty by měly rodiny trávit společně.

- ŠKUDLA** Však je s rodinou oslav! A možná už bys měl jít, aby na tebe nečekali. (*dává najevo nezájem*)
- ALBERT** (*zase se zasměje*) Strýčku, já vím, že to jen hrajete. Maminka o vás vždycky mluvila jako o milém a starostlivém člověku, a já věřím, že jste jím někde hluboko zůstal a že až přijde pravý čas, to dobro se ve vás zase probudí. Moje pozvání platí, na Hod Boží přijďte k nám na oběd. Na shledanou. A krásné svátky vám přeju!
- ŠKUDLA** (*trochu vypruženě mezi zuby*) Sbohem, Alberte.
- (*zpoza rohu se ozývá, jak se Albert loučí s Malwinou, Malwina pak přijde za Škudlou, ještě do dveří volá na Alberta*)
- MALWINA** (*ze srdečného smíchu přejde do zamračení, jen co zahlídne Škudlu*) Pán Škudla, takhle dobyt (**ŠKUDLA:** Odbýt.) sveho jedineho synovce, jedineho, keremu na vas eště leži. (**ŠKUDLA:** Záleží.) (*během svého monologu Malwina zapálí svíčku ve svícniku*)
- ŠKUDLA** (*jako kdyby to neslyšel*) Malwino, už jste ze své země odešla před tolika roky a pořád mluvíte jako hotentot.
- MALWINA** (*dopálí se, ruce v bok*) A to vy se chovate jak tentont. Ja sem možna odešla z Brzegu Dolneho, abysem směníla (**ŠKUDLA:** změnila) svoje živobyti, ale serce mam furt na pravem místě. Ja se vubec pánu Albertovi divim, že za vama eště chodi, dyť to by muselo každého stravit (**ŠKUDLA:** Otrávit), jak vy jednate s lidimi, taky stary protiva. (*naštvaně odejde*)
- ŠKUDLA** (*s nezájmem*) Hm...

HUBERT SKRBELA

- (*Škudla pracuje dál, něco si mrmlá o číslech, začne klimbat, vtom ho probere chřestění řetězy*)
- ŠKUDLA** (*zvedne hlavu, zamračeně se rozhlíží*) Haranti mrňaví, ani večer nedají pokoj.
- (*vrátí se k práci, za chvíli zase chřestění*)
- ŠKUDLA** (*zvedne se z křesla, popojde dva kroky vlevo, dva vpravo, nic nevidí, sedne si zpět*) Příště si na ně vezmu metlu a poženu je uličkou.
- (*chřestění o něco blíž, zhasne svíčka ve svícnu*)
- SKRBELA** Vincente!
- ŠKUDLA** (*trhne sebou, rozhlíží se, nikoho nevidí*)
- SKRBELA** Vincente!
- ŠKUDLA** Kdo jsi?! Ukaž se mi!
- (*zpoza kulisy se pomalu vynoří Skrbela*)
- SKRBELA** To jsem já, Vincente, Hubert.

- ŠKUDLA** *(chvíli nevěřícně hledí, pak se vzpamatuje)* Ne, to není možné, Hubert je sedm let po smrti. Nedělej si ze mně šoufky.
- SKRBELA** Ale ano, jsem to já. Víím, že je těžké to pochopit, ale věř mi, přišel jsem tě varovat.
- ŠKUDLA** *(pomalu věří, že vidí Skrbelu)* Proč varovat?
- SKRBELA** Víš, že jsem nevedl dobrý život. Stejně jako ty. A za to jsem taky dostal spravedlivou odměnu. Vědět to dřív, choval bych se jinak. Ale ty to ještě změnit můžeš.
- ŠKUDLA** *(hledí s vykulenýma očima, není schopný slova)*
- SKRBELA** Dneska v noci tě navštíví tři strážci.
- ŠKUDLA** *(polkne a konečně se zmůže na slovo)* Jací strážci.
- SKRBELA** Strážci Vánoc minulých, současných i budoucích.
- ŠKUDLA** *(se strachem)* A co po mně budou chtít?
- SKRBELA** Však oni už ti to řeknou sami, co po tobě budou chtít.
- ŠKUDLA** Já ale nechci.
- SKRBELA** *(pomalu vrtí hlavou)* Oni se tě nebudou ptát. Dělej všechno tak, jak ti řeknou. Jenom to ti může pomoci, abys svůj život nepromarnil a duši neztratil.
- ŠKUDLA** A co ty?
- SKRBELA** Mně už není pomoci. Já už můžu udělat jen to, že tě budu varovat.
- ŠKUDLA** *(nabere sílu a poprvé zapochybuje)* Ale přece to s tebou nemůže být tak zlé, když se můžeš takhle zjevit smrtelníkovi.
- SKRBELA** *(zasměje se a hned zvážní, zamračí se, mluví pomalu, vážně, tajuplně, dává důraz na každé slovo)* Ale to mi věř, že je to zlé. Celé dny jsem svázaný ve žhavých řetězech, slyším jen křik, nářek a skřípění zubů, pode mnou to bublá, syčí a vře a v černočerné tmě jsou vidět jen záblesky divokých očí. Jeden den je jako sto let tady na zemi a noc jako tisíc dalších nocí. Ale ze všeho nejhorší je to vědomí, že se nemůžu dostat pryč a že mě moje odplata za zlo na zemi bude provázet už na věky věků.
- ŠKUDLA** *(polkne, chvějícím se hlasem)* No, dobře... tak já ty posly přijmu.
- SKRBELA** *(stále stejným hlasem)* Strážce!
- ŠKUDLA** Ano, strážce.
- SKRBELA** Dávej na to pozor! Jestli je rozzlobíš, můžeš skončit stejně jako já.
- ŠKUDLA** Ano, ano. *(zakopne a něco mu spadne, sehne se, Skrbela mezitím zmizí)* Ještě mi pověz... Huberte! Huberte?! *(nikdo a nic už se ale neozývá)*

(Škudla se opatrně rozhlíží kolem sebe, všechno mu najednou připadá děsivé, pak do něj vstoupí odhodlaní, zapálí svíčku, z křesla stáhne deku, překryje se s ní a než strčí hlavu pod deku, pronese)

ŠKUDLA Mně nemá nikdo co nařizovat, co mám dělat. *(strčí hlavu pod deku, pak vykoukne)* Ani nějakí strážci *(a zase hlavu schová)*.

STRÁŽCE VÁNOC MINULÝCH

(po chvíli se ozve lehké zacinkání zvonku, zafíčí vítr, ozve se dětský smích a zhasne svíčka, to Škudlu probere, lekne se, ostražitě se rozhlíží kolem sebe, mžourá oči před sebe, odkud pomalu a důstojně někdo přichází, krčí se pod deku, víc a víc se chce vmáchnout do křesla)

ŠKUDLA Ne, ne, nech mě!!!!

(postava se zastaví a kouká na Škudlu, ten vykoukne jedním okem, pak se schová, chvíli hraje hru... postava je stále vážná a jen nehybně stojí, po chvíli Škudla promluví)

ŠKUDLA *(přiškrceným hláskem)* Kdo jsi?

SVM Jsem Strážce Vánoc minulých.

ŠKUDLA *(pořád pod dekou, koukají mu jen oči)* A co mi chceš?

SVM Chci ti něco ukázat?

ŠKUDLA Co?

SVM Příběh.

ŠKUDLA Jaký?

SVM *(usměje se)* Dobře se dívej.

(Na scéně se objeví smutný chlapeček. Sedí na schůdku, hlavu v dlaních. Kolem poskakuje parta posměváčků, ukazují prstem, posmívají se.)

POSMĚVÁČCI Břichomluvec, trhan. Břichomluvec, trhan.

P1 Vinc půjde do cirkusu. Umí mluvit břichem.

P2 Budou ho ukazovat na poutích: podívejte se na světoznámého břichomluvce.

P3 Vinci, řekni, jak se máš? Ale ne hlasem!

POSMĚVÁČCI Břichomluvec, trhan. Břichomluvec, trhan.

(děti se utiší, pozornost se přenese na Škudlu a SVM)

ŠKUDLA *(s obavou v hlase)* Kdo to tam sedí?

SVM Nepoznáš ho?

ŠKUDLA Ne, to přece ne... *(ví, kdo to je, ale nechce se mu věřit)*

SVM Ale ano, jsi to ty. Pamatuješ si na tu událost? Neměli jste doma dost peněz na jídlo. Poslední krajíc chleba nechala maminka tobě na večeři předešlý

den. Ale na ni už nezbylo. Ráno ti neměla co dát ke snídani ani svačinu do školy. A tobě tak kručelo v břiše, až se to rozléhalo přes celou třídu.

ŠKUDLA *(zkroušeně, pomalu pouští deku)* Ano, pamatuju si to dobře.

SVM A nebylo to poprvé.

ŠKUDLA Ne, nebylo *(svěsí hlavu)*. Ten rok, bylo to na Vánoce, když umřel tatínek, byl hodně krušný. Maminka měla práci u krejčího, ale platil tak málo a tak špatně, že jsme často neměli ani na chleba.

POSMĚVÁČCI Břichomluvec, trhan. Břichomluvec, trhan.

P1 Vinci, proč máš krátké nohavice?

P2 A proč nosíš tu starou čepici?

P3 Nejsou ti ty boty velké? Že je máš vycpané novinama, abys je cestou neztratil?

POSMĚVÁČCI Břichomluvec, trhan. Břichomluvec, trhan.

(děti se opět utiší, v pozornosti je Škudla a SVM)

SVM Pamatuješ si na ty boty?

ŠKUDLA Ano, byly po tatínkovi. Maminka si nemohla dovolit koupit mi nové, tak jsem nosil ty po něm, byly ještě neprošlapané, s pevnou špičkou. Maminka mi je vycpala novinami, ale já jsem v nich stejně pořád zakopával. Sotva jsem v nich chodil, ani běhat jsem nemohl.

SVM Je to zoufalé, když člověk nemá peníze a ostatní se mu posmívají, co?

ŠKUDLA Pojdme už pryč, prosím. Prosím... *(zoufale)*

(malý Vinc se zvedne a pomalu se šourá pryč, ostatní kolem poskakují a posmívají se)

POSMĚVÁČCI Břichomluvec, trhan. Břichomluvec, trhan. *(každý do něj štouchne a odběhnou)*

P1 Velká boto!

P2 Cirkusáku!

P3 Čau Vinci!

(po dětech se pomalu vytratí i malý Vinc)

SVM Tak jak se ti příběh líbil?

ŠKUDLA Nelíbil *(svěsí hlavu)*.

SVM Vzpomínky dokážou pěkně potrápít. Někdy tak moc, že je vytěsníme z paměti a když někdo prožívá to, co my tehdy, nechceme si to pustit k tělu.

ŠKUDLA *(zkroušeně)* Já vím, ti dnešní koledníci ze sirotčince svaté Hedviky... nebylo správné, že jsem je vyhnal, vždyť jsem na tom byl kdysi stejně jako oni. *(mluví s hlavou sklopenou, SVM mezitím potichu odejde, aby si Škudla nevšímal)* Ale já vím, co udělám, hned ráno tam Malwinu pošlu, aby jim donesla peníze a teplé šály, taky upeče tři vánočky a mísu cukroví, na trhu

koupí jablka a ořechy... *(zvedne hlavu a je překvapený, že SVM nikde nevidí)* Hej, kde jsi? *(chvíli čeká na odpověď, třepe očima po místnosti, pak se zaraduje, zamne si ruce)* Tak to bychom měli, případ vyřešen, teď už bude klidná noc. *(zapálí svíčku a spokojeně se zavrtá pod deku)*

STRÁŽCE VÁNOC SOUČASNÝCH

(Škudla chrupká pod dekou, ozve se lehké cinknutí zvonku a přesypání peněz, zafíčí vítr, zhasne svíčka, Škudla se probere)

ŠKUDLA Co to bylo? *(rozhlíží se kolem, blíží se k němu postava)* To jsi zase ty? Ne, jsi teď vyšší.

SVS Jsem Strážce Vánoc současných.

ŠKUDLA Ale vždyť už jsem slíbil, že těm sirotkům přispěju, tak co po mně ještě chceš?

SVS Také mám pro tebe příběh.

ŠKUDLA Příběh o čem? Zase něco z dětství? *(je mírně otrávený, má obavu)*

SVS Ze současnosti.

ŠKUDLA *(pochybovačně)* Co ze současnosti mi chceš ukázat? Vždyť já přece nejlíp vím, jak žiju, proč bych to měl vidět v příběhu?

SVS Jen se dobře dívej, myslím, že zdaleka nevíš všechno.

(na scéně se objeví Malwina, něco zašívá, kokrhavě si prozpěvuje)

MALWINA Dyby ja býýýla věěěděěěláááá, de muj mileeeej orzéeééé, byla by za nim lééééétěěělááááá przeees hlubokýýý morzéeéééé...

(přijde Matěj)

MATĚJ Paní Malwino, pěkný dobrý den.

MALWINA *(přestane prozpěvovat)* Á pán Matěj, den dobry. Jak dneska mate?

MATĚJ Moc dobře ne *(svěsí hlavu)*. Maminka je nemocná. Leží už druhý týden a pořád se z toho ne a ne dostat.

MALWINA Už si rzykam kery den, že s vama neni něco v pořadku. Chodíte taky ztrapy.

MATĚJ *(vzdychne)* Ano, je to tak. Chtěl bych koupit léky a taky trochu ovoce, aby maminka nabrala sílu, ale peněz se mi teď nedostává.

MALWINA Tak proto vy tu teď ste od sameho rana do večera?

MATĚJ Ano, doufal jsem, že když budu pracovat víc hodin, pan Škudla mi přidá na výplatě.

MALWINA *(trochu mu skočí do řeči)* Ale pán Škudla vam žádné peníze navíc nedal.

MATĚJ *(zkroušeně zavrtí hlavou)* Nedal. Bere jako samozřejmost, že jsem tu tolik hodin.

- MALWINA** A rzykal ste mu to?
- MATĚJ** *(pokýve hlavou)* Říkal. Má za to, že nestíhám svoji práci přes den a proto je v pořádku, že ji dodělávám do večera.
- MALWINA** AAAA, ten pán Škudla je hlava zadubena! *(zahrozí pěstí směrem ke Škudlovi)*
- (pozornost se přenesse na Škudlu a SVS)*
- ŠKUDLA** Ale tohle jsem já přece vůbec nevěděl.
- SVS** A zajímal ses o to?
- ŠKUDLA** *(zašklebí se)* Nezájmal. *(Ale pak nabere sílu)* Ale proč bych se měl zajímat? O mě se taky nikdo nezajímá.
- SVS** Myslíš? Dívej se pořádně.
- MALWINA** Dyby on se tak někdy vyhli...prohli...rozhlidl dal než kolem toho svojího krzesla. Dyby on tak někdy viděl aj člověky kolem sebe, nejenom ty peníze.
- MATĚJ** To přece pan Škudla neumí a nikdy neuměl. Myslí jenom na sebe a aby mu seděly účty v pokladně.
- MALWINA** *(ohradí se)* Tak to prr, pán Matěj! Pán Škudla je rozmrzely a stary babka, ale taky se nenarodil, to zly život z něho udělal takeho člověka.
- MATĚJ** Jenže co s takovým člověkem, který všechny kolem sebe jenom komanduje a kousek radosti jim nedopřeje.
- MALWINA** A kolik radosti kery doprzeje jemu? Myslel ste na to, pán Matěj? To je jenom same pučte peníze, pán Škudla. Spočítejte mi daně, pán Škudla. Ale kery se ho zepta, esli teš cosi nepotrzuje? Esli mu neni smutno? Ja to fšecko neobstaram.
- MATĚJ** Mám strach, Malwino, že nikdo jiný není tak odolný jako vy, aby tohle dokázal tak dlouho snášet.
- MALWINA** Ále, pán Matěj, u nas v Brzegu Dolnem nebyl lehký život, proto sem odešla za lepším. Ale pán Škudla ma ten život eště těžší než ja tehda v Brzegu Dolnem. Šak dybych tu s nim nežila, byl by uplně sam, nikdo by se o něho nestaral.
- MATĚJ** *(pokýve hlavou)* Máte pravdu, Malwino. Ale za tím vztekem a zlostí pana Škudly je hrozně těžké vidět to, že je osamělý a smutný.
- MALWINA** Enže čím vic je člověk protiva, tim vic je trzeba mit ho rad.
- (opět Škudla a SVS)*
- ŠKUDLA** *(dojatý, slzy v očích)* Malwina. Dobrá duše moje.
- SVS** Vidíš, přece jen někomu na tobě záleží. I přesto, že jsi protivný, zlý a možná nespravedlivý. I přestože lidi mají svoje trápení. Nejsi jim lhostejný.
- ŠKUDLA** *(se svěšenou hlavou)* To mě nikdy nenapadlo.
- SVS** Odháníš od sebe lidi, znepríjemňuješ jim život a oni s tebou přesto zůstávají. Nepřestávají doufat, že je v tobě dobro, které stojí za to objevit.

ŠKUDLA *(vyskočí k křesla a odhodlaně jde k Malwině a Matějovi, SVS nechá za sebou, ten se během řeči vytratí)* Změním to. Matějovi přidám, je to spolehlivý písař, nedělá chyby, práci odevzdává včas, nikdy si na nic nestěžoval. A doplatím mu ty přesčasy, aby mohl mamince koupit léky a citróny a pořádnou slepici na vývar. A Malwina? Kolik roků už se o mě stará? Já s ní zacházím neuctivě a ona se mě ještě takhle zastává a má mě ráda? Vynahradím jí to. Slibuju, že jí to vynahradím. *(otočí se na SVS, za jeho zády potom odejde Malwina i Matěj)* Kde jsi? *(rozhlíží se, koukne pod deku... pak pokrčí rameny, zapálí svíčku, zaleze pod deku)* Tak teď už konečně klidnou a dobrou noc.

STRÁŽCE VÁNOC BUDOUCÍCH

(Škudla spokojeně oddychuje, občas zamumlá ze spaní)

ŠKUDLA Sirotkům pět vánoček. Matějovi dvacet centů za hodinu. Pro Malwinu nový kabát.

(Škudla se klidně převaluje, zacinká zvonek, ozve se bušení srdce, zafičí vítr, zhasne svíčka, Škudla sebou trhne a probere se)

ŠKUDLA Co se to děje?

(bušení srdce je stále slyšet, ke Škudlovi se blíží postava)

ŠKUDLA *(bojí se, vyskočí z křesla a schová se za něj)* Ty jsi Strážce Vánoc budoucích? Co po mně ještě chceš? Vždyť už jsem dvakrát slíbil, že se změním. O sirotky se postarám. Matějovi přidám. Na Malwinu budu milejší, nový kabát jí koupím. Tak co bych měl ještě dělat?

SVB *(dlouze se dívá)* Ty nevíš? Co ti prospěje, když získáš celý svět, ale svoje srdce ztratíš? Jakou dáš náhradu za svoji duši

ŠKUDLA *(krčí se za křeslem)* Proč bych měl dávat náhradu za duši? A komu?

SVB Nahromaděné peníze a bohatství si s sebou do hrobu nevezmeš, Škudlo. A nebeské království s nimi taky nevybuduješ.

ŠKUDLA *(rádoby neohroženě)* Proč bych měl chtít něco budovat?

SVB *(zasměje se hrozivě)* Kvůli sobě samému přece. Pokojné srdce a silný duch, to je to, co tě může zachránit před budoucností stejnou jako má tvůj společník.

ŠKUDLA Hubert?

(SVB přikývne)

ŠKUDLA *(odváží se podotknout)* Ti dva před tebou mi ukázali příběh...

(SVB přikývne a ukáže směrem ke scéně)

ŠKUDLA Ale já ho nechci vidět. Prosím, nenuť mě k tomu.

(SVB zavrtí pomalu hlavou, už nic neříká a otočí se ke scéně, kde je Albert a Malwina, stojí vedle sebe s hlavou sklopenou, Malwina hlasitě brečí, utírá oči do kapesníku, občas se hluchně vysmrká, Albert se snaží držet, občas si utře oči do rukávu)

- ŠKUDLA** Co to je? Kde to jsou?
- SVB** To je přece hřbitov za kostelem.
- ŠKUDLA** *(hrůzou vyvaluje oči)* A kdo umřel?
- SVB** Ty, Škudlo. Tohle je tvůj pohřeb.
- ŠKUDLA** A proč tam není víc lidí?
- SVB** Jaké lidi bys tu čekal?
- ŠKUDLA** No, Matěje, Albertovu ženu, sousedy, lidi z trhu...
- SVB** Matěj se oženil a přestěhoval do jiného města, Albertova žena tě nikdy neviděla, se sousedy ani s lidmi z trhu se nezdravíš, tak proč by ti někdo z nich měl chodit na pohřeb?

(Malwina mezitím hlasitě štká, Albert nenápadně slzí do rukávu)

- ŠKUDLA** No, sluší se zajít na poslední rozloučení s člověkem.
- SVB** Přiznej si, Škudlo, znali tě ti lidé vůbec? Se sousedy ses nestýkal, o Matějův život ses nezajímal, pozvání Alberta na návštěvu jsi nikdy nepřijal.
- ŠKUDLA** *(dopadne na něj tíha pravdy)* To je pravda, Albert byl ke mně vždycky milý a zdvořilý, zval mě k sobě.
- SVB** O co bys přišel, Škudlo, kdybys za ním zašel? O čas? O peníze za květiny pro jeho ženu?
- ŠKUDLA** A možná taky o kus toho svého morouství. Už to chápu *(pokýve hlavou)*. Jen nevím, jestli už na to není pozdě.
- SVB** Na to chovat se k lidem přívětivě není nikdy pozdě, Škudlo.

(Škudlu přitahuje Malwina s Albertem, udělá pár kroků k nim, SVS za jeho zády zmizí)

- ŠKUDLA** Změním se. Dám si víc záležet, abych lidem opětoval dobro, které dávají oni mně. *(otočí se na SVS, nadechne se, že chce něco říct, ale pak zase stejně vydechne)* Jako obvykle, už je pryč.

MALWINA A VINCENT

(zakokrhá kohout)

- ŠKUDLA** Propána, dneska je Štědrý den a já toho musím tolik zařídit. *(srovná deku, poklidí svícen)* Malwino!!!
- MALWINA** *(přiběhne ještě napůl neoblečená, rukou si překrývá zívající pusu)* Pán Škudla, co tak brzo dneska? Eště sem ani nezatopila.
- ŠKUDLA** *(usměje se na Malwinu, obejmě a otočí dokolečka, pak ji pustí)* Malwino, dneska je Štědrý den a my máme spoustu práce.
- MALWINA** *(v šoku)* Co se vam stalo, pán Škudla? Že vy ste przez noc nachladl *(sahá mu na čelo)*.

ŠKUDLA *(zasměje se)* Ale kdepak, Malwino. Napak - byl jsem nemocný, ale teď jsem se uzdravil, dneska v noci jsem dostal lék na zkažené srdce a černou duši.

MALWINA Pán Škudla, ja vam vubec nerozumim.

ŠKUDLA *(zase se zasměje)* To vůbec nevadí, Malwino. Důležité je, že já už rozumím. Ale teď nesmíme ztrácet čas. Vypravte se na trh a nakupte všechno, co budete potřebovat na upečení vánoček a cukroví, kupte taky ovoce a sladké špalky. Péct sice neumím, ale udělám, co budu moct, abychom do oběda měli všechno připraveno a mohli to odnést do sirotčince a taky Matějově mamince?

(Malwina valí oči)

ŠKUDLA Ale ze všeho nejdřív nechte poslat Albertovi vzkaz, že na Hod Boží přijdu na oběd, aby mě čekal. A na trhu potom kupte něco pěkného pro jeho ženu.

(Malwina stojí s otevřenou pusou a přikyvuje)

ŠKUDLA *(nadechuje se k výčtu dalších úkolů, pak v rychlosti trochu poleví)* Malwino, budete si to všechno pamatovat? Neměla byste si to raději zapsat?

MALWINA *(konečně se trochu vzpamatuje)* Pán Škudla, jen nebojte, ja mam paměť dobrou, nemusim nic zasypavat.

ŠKUDLA Zapisovat, Malwino. S těmi vašimi přeřeky budeme muset něco dělat. Přece se nehodí, abych vás u svatebního obřadu takhle opravoval.

MALWINA *(je v šoku)* U jakého obrzadu, pán Škudla?

ŠKUDLA No, přece až budeme mít svatbu. Já přece dobře vím, co v tobě mám, Malwino a že lepší ženu bych nikde nenašel.

MALWINA *(červená se)* Ale, pán Škudla. To neprzehanějte.

ŠKUDLA Nic nepřeháním. Naopak si teď vyčítám, že jsem ti nedokázal říct už dřív, jak tě mám rád. *(chvíli na ni zálibně hledí, ona na něj taky, pak Škudla tleskne)* Tak teď ale honem do práce, ať to všechno stihneme.

MALWINA *(vzpamatuje se)* Už už, pán Škudla. *(odbíhá pryč)*

ŠKUDLA A Malwino?

MALWINA *(dychtivě se vrátí, čeká na další úkol)*

ŠKUDLA Mohla bys mi říkat, Vincente, prosím?

(Malwina se usměje, přikývne a odběhne)

ŠKUDLA Moje srdce bylo unavené, prázdné, ale příběh dnešní předvánoční noci mi dal poznat, že ho můžu naplnit dobrými skutky a potěšit lidskou něhou mých blízkých. A pokojné a láskyplné srdce je největším dárkem, kterým můžeme druhé o Vánocích obdarovat.

